

TOIMENPIDEALOITE 182/2000 vp**Yrittäjäperheiden työttömyysturvan selkeyttäminen*****Eduskunnalle***

Yrittäjänä pidetään elinkeinon- ja ammatinharjoittajaa, joka päätointa varten on velvollinen ottamaan yrittäjien eläkelain (YEL) mukaisen vakuutuksen tai on TEL-vakuutettu (ns. osaomistaja). Yrittäjänä pidetään henkilöä, joka työskentelee johtavassa asemassa osakeyhtiössä, jossa hänellä itsellään on vähintään 15 prosenttia tai hänen perheenjäsenillään tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa on vähintään 30 prosenttia osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai muutoin vastaava määräämisvalta. Yrittäjäksi katsotaan myös henkilö, joka työskentelee osakeyhtiössä, jossa hänellä itsellään tai hänen perheenjäsenillään tai hänellä yhdessä perheenjäsentensä kanssa on vähintään 50 prosenttia osakepääomasta tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai muutoin vastaava määräämisvalta. Yrittäjänä pidetään edelleen henkilöä, joka edellä säädetyllä tavalla työskentelee muussa yrityksessä (kommandiittiyhtiössä, avoimessa yhtiössä tai osuuskunnassa) tai yhteisössä, jossa hänellä tai hänen perheenjäsenillään tai hänellä yhdessä perheenjäsentensä kanssa katsotaan olevan mainituissa kohdissa sanottua määräämisvaltaa.

Ongelmalliseksi tilanne muodostuu silloin, kun yrittäjä joutuu irtisanomaan taloudellisista ja tuotannollisista syistä kaikki työntekijänsä ja myös puolisonsa tai muun perheenjäsenensä. Vaikka puoliso tai perheenjäsen olisi useiden vuosien ajalta maksanut jäsenmaksunsa palkansaajapuolen työttömyyskassaan, hän ei työttömyysturvalain 1a §:n ja 16 §:n nojalla ole oikeu-

tettu saamaan työttömyyskorvausta. Tilanne konkretisoituu hyvin silloin, kun puolison omistus on alle 50 % eikä työttömyysuhan alla olevalla puolisollla tai perheenjäsenellä ole vastaavaa määräämisvaltaa tai omistusosuutta yrityksessä. Näin ollen hän ei voi olla Yrittäjäkassan jäsen, ja palkansaajapuolen kassajäsenyys työttömyyden kohdatessa voi yksittäisten tapausten kohdalla osoittautua vastikkeettomaksi työttömyyden kohdatessa. Työttömyyskassoilla ei ole velvollisuutta valvoa sitä, ovatko kassan jäsenet töissä puolisoitensa yrityksissä, eikä niillä ole myöskään velvollisuutta informoida siitä, milloin jäsen menettää työttömyysturvansa. Kassoilla ei ole myöskään velvollisuutta palauttaa "aiheetta" maksettuja jäsenmaksuja. Lukuisia esimerkkejä tällaisista tapauksista on mm. Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät ry:n tiedossa.

Oikeudellisesti ongelman ratkaisuun on olemassa ainakin kaksi vaihtoehtoa: lisätä yrittäjien ja palkansaajien tietoisuutta työttömyysturvassa olevasta aukosta ja muuttamalla työttömyysturvalakia siten, että puolisoita ei enää entiseen malliin automaattisesti rinnasteta yrittäjiksi. Työttömyyskassalaissa/-asetuksessa tulisi myös olla velvoite aktiivisesta tiedottamisesta jäsenistölle.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla parannetaan ja selkeytetään yrittäjien ja yrittäjäperheen jäsenten mahdollisuutta saada ansiosidonnaista työttö-

TPA 182/2000 vp — Antti Rantakangas /kesk

myyspäivärahaa, koulutusta ja koulutuspäivärahaa.

Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 2000

Antti Rantakangas /kesk